

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий інститут мистецтв

кафедра виконавського мистецтва

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ВИКОНАВСЬКОГО МИСТЕЦТВА

Освітня програма – **«МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО»**

Другого (магістерського) рівня

Спеціальність **025 Музичне мистецтво**

Галузь знань **02 Культура і мистецтво**

Затверджено на засіданні кафедри
протокол № 1 від “15 вересня”2022 р.

м. Івано-Франківськ – 2022 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Теорія та історія виконавського мистецтва
Освітня програма	Музичне мистецтво
Спеціалізація (за наявності)	
Спеціальність	025 Музичне мистецтво
Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Освітній рівень	магістр
Статус дисципліни	основна (нормативна навчальна дисципліна)
Курс / семестр	1–2 курс, II–III семестр
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 40 год. Практичні заняття – 20 год. Самостійна робота – 114 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pnu.edu.ua

2. Опис дисципліни

Мета та цілі курсу.

Метою викладання навчальної дисципліни «Теорія та історія виконавського мистецтва» – теоретичне осмислення складових музичного мистецтва, як результат узагальнення практичного досвіду; всебічне вивчення теорії музично-виконавського мислення; засвоєння теоретичних знань з виконавської діяльності, музичного мислення та інтерпретації, особливості роботи над інструктивним матеріалом та музичними творами різних форм і жанрів.

Успішність досягнення поставленої мети залежить від результативності розв'язання таких **завдань** курсу:

Завдання вивчення навчальної дисципліни «Теорія та історія виконавського мистецтва». Дві невід'ємні складові музичного мистецтва є композиторська творчість та виконавство, що несуть третій чинник – теоретичне осмислення як результат узагальнення практичного досвіду. Музичне виконавство – це зв'язуюча ланка між композиторською творчістю і слухацьким сприйняттям – чи не найбільшою мірою потребує наукової розробки, бо саме у ньому реально оживає ідея авторського задуму, втілення якої потребує осмислення, синтезу всіх трьох складових виконавського музикознавства.

Компетентності.

У результаті вивчення дисципліни «Теорія та історія виконавського мистецтва» в здобувачів вищої освіти мають бути сформовані такі **компетентності:**

ІК Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі музичної професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій в теорії, історії музики, у педагогіці, виконавстві та характеризується невизначеністю умов і вимог.

ЗК 2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 3. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 7. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК 9. Здатність працювати автономно.

ФК 2. Усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями.

ФК 5. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.

ФК 10. Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.

Програмні результати навчання.

ПРН 4. Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків.

ПРН 9. Володіти сучасними методами та засобами наукових досліджень у сфері музичного мистецтва, у тому числі, методами роботи з інформацією, методами аналізу даних.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1	Від звуко сигнальної мови до музичного мислення.	Звукосигнальна мова це ще не комунікативна функція. Нею не можна виражати поняття, передавати на віддалі складні повідомлення, отримувати відповідь. Це зобов'язало людство створити більш досконалу систему звукової мови, яка б володіла: <ul style="list-style-type: none">– великим запасом звукових символів;	Опрацювання літератури, підготовка повідомлень.

		<ul style="list-style-type: none"> – вторинною системою діакритичних символів-понять; – набором елементарних музично-граматичних засобів. 	
2	Архаїчність музичного мислення.	Архаїчність музичного мислення проявляється не у простоті чи примітивності награвань мелодій, а у тому, що певні елементи музичної спільності вже названі у фольклорі різних народів. Такі елементи використовувались як символи звукового мовлення, як музичні артефакти, або ж існували самостійно. Мова ведеться про типові прояви артефактів, що не залежали від диференційних рис національного фольклору.	Опрацювання літератури, підготовка повідомлень.
3	Магічна функція музики.	Суттєвим фактором розвитку музики є особливо обдаровані індивіди. Це, як правило, одиниці, тобто люди незвичайного душевного складу, темпераментні, життєрадісні і т.п., для яких музика є змістом життя. Надбання таких індивідів стали прототипом сучасного фольклору, виявляючи свій талант у тій чи іншій сфері матеріального чи духовного життєтворення.	Письмові та усні відповіді
4	Основні засоби художньої виразності.	Проблема звуку є найважливішою і найскладнішою. Виняткове значення це має для виконавців на усіх музичних інструментах, а також для вокалістів, оскільки звук складає основу багатства їх виражальних засобів. Однією з особливих переваг звуку є його співзвучність. Звуки здатні вливатися один в одного, утворюючи безперервну пластичну	Опрацювання літератури, підготовка повідомлень.

		<p>лінію кантилени. Співзвучність у музиці має дихальне походження.</p> <p>Дихання породило одну з найбільш хвилюючих і вражаючих інтонацій – спів. В основі чистого інтонування закладено:</p> <ul style="list-style-type: none"> – гострий звуковисотний звук; – добре поставлений і розвинутий звукотворний апарат; – правильна теситурна техніка; – здатність виконавця у процесі музичного часу відрегулювати інтонаційне звучання. 	
5	<p>Технологічні процеси роботи над звуком та інтонацією.</p>	<p>Музика – мистецтво звуку. Якщо музика – це звук, то головною її проблемою і важливим обов’язком кожного виконавця є робота над звуком. Звук – це сама матерія музики. Удосконалюючи його, ми підіймаємо музику на вищий рівень. Свобода інтонаційної творчості перебуває у прямиї залежності від ступеня консонантності, або дисонантності інтервалів, від ладової стійкості інтонованих звуків. Чисті октави, квінти і квартали будучи найбільш консонантними і стабільними інтервалами, утворюють мелодичну інтонаційну опору і повинні інтонуватися якомога чисто. До них швидше застосовують термін «чистота», аніж «виразність». Робота над інтонацією буде успішною лише у тому випадку, коли педагог зуміє довести до свідомості свого класу всю значущість і</p>	<p>Опрацювання літератури, підготовка повідомлень.</p>

		складність поставленої перед ними проблеми. Інтенацію слід розглядати як важливіший елементвиконавської майстерності. Роботу над нею потрібно підпорядковувати строгому режиму і вести за чітким планом, а не від випадку до випадку.	
6	Звукотворчий апарат і теситурна техніка.	Терміни постановка амбушюра, постановка дихання, постановка резонатора містять у собі уявлення про певну статичність, що не відповідає суті роботи звукового апарату. Апарат повинен володіти не тільки достатньою силою і витривалістю, але й відрізнитися високою ступінню рухливості, еластичності, гнучкості і виключною точністю роботи м'язів. По-суті, кожна ступінь звукоряду вимагає своєї «мікропостановки» звукоутворюючого апарату.	Письмові та усні відповіді
7	Категорія мислення музиканта-виконавця.	Мислення розглядається як здатність людини до розумових операцій у визначенні оцінки певним явищем у широкому розумінні цього терміну; від явищ навколишньої дійсності до самоаналізу внутрішніх почуттів, відчуттів тощо. Мислення – як об'єкт пізнання суб'єктивне у своїй сутності. Адже воно виникає і залежить від спрямованої діяльності конкретної особи. У цьому відношенні музично-виконавське мистецтво має особливу почуттєво-розумову спрямованість. Слухо-моторне мислення виконавця неможливо уявити поза мистецьким образно-художнім мисленням. Актуальність розкриття специфіки мислення виконавця у виясненні які розумові процеси	Опрацювання літератури, підготовка повідомлень.

		<p>характеризують, спрямовують, розвивають образно-художнє мислення, сприйняття, відображення, усвідомлення та перетворення існуючої дійсності через внутрішній світпочуттєвих переживань виконавця і що спільного має з іншими видами людської діяльності. Образне мислення – цесукупність багатьох складових; для того, щоб мислити образно –треба мати образ, як орієнтир, як цілеспрямування і художній аспект полягає саме у передачі цього образу засобами музично-художньої виразності, якими володіє виконавець. Тобто, накопичення вражень має важливу функцію в образно-художній виконавській творчості.</p>	
8	Реалізація виконавської форми.	<p>Специфіка виконавської форми закладена у генетичних коріннях музики, тому, що принцип виконавства складає основу зародження музики як виду мистецтва. Адже ще на зорі музичної творчості час твору, його виконання і його сприйняття співпадали, були нероздільними. Історично обумовилися, вийшовши з первинного синкретизму у сферу революціонізуючої культури, музичний твір, як спосіб існування музичного мистецтва, зберіг у собі багато контекстних зв'язків, а методи його конкретизації надали вже виконавцю.</p>	Опрацювання літератури, підготовка повідомлень.
9	Імпровізаційність у	Імпровізаційність – це природна	Письмові та

	побудові виконавської форми.	якість музики, вона у різні періоди історії набувала або прихованої, або відкритої форми існування то у композитора, то у виконавця, або, можливо, і у слухача. Тобто, це достатньо чітко визначена організаційна система прийомів втілення змісту, яка має свої власні закономірності: <ul style="list-style-type: none"> - межі примінення; - свої специфічні засоби для побудови музичного образу; - процес виконавства; - вплив на слухача. 	усні відповіді
10	Інтелектуальних і почуттєво-емоційних засад сприйняття і відтворення.	Науково-теоретична література містить велику кількість визначених закономірностей і правил стосовно музичного мистецтва і музичної діяльності, зокрема перші спроби визначення таких закономірностей і правил відносяться ще до часів ранньої античності. Ці закономірності і правила відображають широкий спектр нормативного трактування музики з позиції філософії, естетики, соціології, культурології, психології, і, зрозуміло, мистецтвознавства.	Опрацювання літератури, підготовка повідомлень.
11	Раціональний та емоційний фактори музично-виконавської естетики.	Відображення існуючої дійсності різними видами мистецтва виникла у людини як результат побаченого, почутого, відчутого. Сприйняття, світовідчуття завжди впливали людину і викликали природну реакцію – емоційне відображення. Почуття, що виникають у наслідок відображення дійсності, являють собою першоджерело творчої діяльності загалом, і музичної зокрема.	Письмові та усні відповіді
12	Виконавська	Даний аспект присвячено одній	Опрацювання

	технологія як визначеність інтерпретаційних пошуків.	із основоположних проблем у мистецтвознавстві і, природно, у виконавському мистецтві - мотиваційне прагнення саме автентичного, як основи першоджерельного мислення у творчих пошуках і тлумаченнях. Першоджерело – поняття відносне, тобто відносно чогось наступного. Якщо першоджерело існує власних усвідомлень людини, то воно є саме таким, однак для іншої особи воно умовно може існувати як таке, що дана особистість на цьому джерелі вже генерує джерело наступних поколінь.	літератури, підготовка повідомлень.
--	--	---	-------------------------------------

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	12
Семінарське заняття	20
Самостійна робота	10
Індивідуальне завдання	6
Семестрова оцінка	2
Залік/Екзамен	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу 1 курс II семестр

Види навчальної роботи	Навчальні тижні											
	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27
Лекції	1	1		1	1		1	1		1	1	
Практичні з-тя			4			4			4			

Самостійна р-та											5	
Індивідуальні завдання												3
Семестрова оцінка												2
Залік /Екзамен												
Всього за тиж-нь	1	1	4	1	1	4	1	1	4	1	6	5

2 курс III семестр

Види навчальної роботи	Навчальні тижні							Разом
	1	2	3	4	5	6	7	
Лекції		1	1		1	1		12
Практичні з-тя	4			4				20
Самостійна р-та					5			10
Індивідуальні завдання						3		6
Семестрова оцінка								2
Залік /Екзамен							50	50
Всього за тиж-нь	4	1	1	4	6	4	50	100

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, лабораторії, комп'ютери та інше
Навчальний корпус Навчально-наукового інституту мистецтв (вул. Української Перемоги, 34 корп. А),	Ноутбук (1 шт.), звуківідтворювальна техніка (1 шт.)
Література	
<ol style="list-style-type: none"> Апатський В.М. Теорія і практика виконавства на духових інструментах. ТОВ «Задруга»К., 2006. 430 с. Білоус В. Психологічні аспекти формування виконавської художньої майстерності. Київ. : ДАКККиМ, 2009. 150 с. Волощук Ю.І. Спецкурс “Українське скрипкове мистецтво”: Навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: Гостинець, 2002. 83 с. Давидов М. Історія виконавства на народних інструментах (Українська академічна школа). К.; НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2005. 419 с. 	

5. Круль П. Ф. Національне духове інструментальне мистецтво українського народу. Київ, 2000. 324 с.
6. Круль П.Ф. Східнослов'янська інструментальна культура: історичні витоки і функціонування. І.-Ф., В-во ЦІТ ПНУ., 2006.,- 180 с.
7. Круль П. Історія виконання на духовних та ударних інструментах України : підручник для закладів вищої освіти IV рівня акредитації. Електронне видання. Івано-Франківськ : Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2023. 203 с. ISBN 789-966-640-537-4
8. Ляшенко І.Ф. Історико-стильові та етнофольклорні джерела формування укр. комп.школи. К., Либідь, 1996. 258 с.
9. Маркова О. М. Питання теорії виконавства. Одеса, Астропринт, 2002. 128 с.
10. Самітов В. Художнє мислення музиканта-виконавця. В-во «ВОД»К.: 2010. 276 с.

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра виконавського мистецтва; вул. Української Перемоги, 34а, Навчально-науковий інститут мистецтв; кабінет 205;тел: +38(0342)52-34-29; https://kvm.pnu.edu.ua/
Викладач	Доктор мистецтвознавства, професор Круль Петро Франкович
Контактна інформація викладача	petro.krul@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	<p>Політику, стандарти та процедури дотримання академічної доброчесності визначено в таких документах ЗВО:</p> <p>Положенні про запобігання академічному плагіату (нова редакція)у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника http://surl.li/dzugk, метою якого є запобігання та виявлення плагіату в наукових, навчально- і науково-методичних роботах науково-педагогічних працівників, здобувачів всіх освітніх ступенів (ОС) та форм навчання; розвитку навичок коректної роботи із джерелами інформації та впровадження практики належного цитування; дотримання вимог наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань; активізації самостійності й індивідуальності при створенні авторського твору і відповідальності за порушення загальноприйнятих правил цитування</p> <p>Положенні про Комісію з питань етики та академічної доброчесності (нова редакція) http://surl.li/dhrfg, в якому зазначаються права та обов'язки комісії, вимоги до її складу та</p>
--------------------------	--

	<p>порядок роботи; Кодексі честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (нова редакція) http://surl.li/dhres, в якому принцип академічної доброчесності сформульовано як один із основних принципів поведінки члена університетської громади та введені у дію Наказом ректора № 529 від 27.09.2022 р. «Про внесення змін і доповнень до діючих положень університету» Наказом ректора № 530 від 27.09.2022 р. «Про введення в дію нової редакції Кодексу честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника</p>
Пропуски занять (відпрацювання)	Пропуски здійснюються у вигляді відпрацювання (здачі) практичних занять, підготовки індивідуальних творчих завдань (проектів, презентацій, рефератів) та опрацюванні літератури із лекційних курсів.
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	<p>Освітній процес здійснюється згідно графіку навчального процесу. Студенти університету, які не виконали індивідуальний навчальний план семестру з однієї, двох або трьох дисциплін і при семестровому контролі отримали оцінку «незараховано» чи «незадовільно» (FX або F) мають право (за особистим бажанням) на повторне проходження навчальної дисципліни, вивчення якої може бути перенесене на наступний навчальний період, що регулюється Положенням про порядок повторного вивчення дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS (№ 18 від 2.02. 2016 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.), яке регламентує процедуру повторного вивчення навчальної дисципліни, тобто ліквідації академічної заборгованості https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/povtorne-vyvchennia_nove.pdf</p>
Додаткові бали	Додаткові бали здобувачі освіти можуть отримати за написання рефератів, поглиблене вивчення певних питань за додатковою літературою з лекційних курсів; виконання додаткових завдань із практичних занять та індивідуальних занять.
Неформальна освіта	<p>Неформальна освіта регулюються Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3) (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf Рекомендовані платформи: Платформа CourseraforCampus; сучасний студентський простір Paragraph (на базі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника); Erasmus+UA</p>

Викладач: Круль Петро Франкович